

Aanbevelingen voor de correctie, als aanvulling op het correctievoorschrift (CV) van het CvTE

Opmerking: formeel is/blijft het correctievoorschrift van het CvTE leidend.

Legenda

- Duidt op een voorbeeldantwoord van een leerling
- CV = correctievoorschrift

Opgave 1	
1	Keuze goed gemaakt (substitutie), maar geen of (volledig) foute uitleg → 0p (CV Algemene regel 3.6)
	Complementaire goederen = fout → 0p
	“Substitutiegoederen, omdat de goederen concurrerende goederen zijn” → max 1p (verklaring ontbreekt)
2	Afronding op 2 decimalen niet nodig (niet gegeven), dus 10,7 en 11 zijn goed.
	Foutief afronden: 10,6 ipv 10,7: → 2p
	$(83 - 75) / 75 \times 100\% = + 10,67\%$ (zonder woord stijging) → 2p
	$(83 - 75) / 75 \times 100\% = 10,67\%$ (zonder woord stijging) → 1p
	$(83 - 75) / 83 \times 100\% = 9,64\%$ → 0p
	$(183 - 175) / 175 \times 100\% = 4,57\%$ → 0p
	- Gebruik van getallen van 1 dagbladaanbieder ipv 3 → maximaal 1p
	- Goede berekening, maar bij antwoord ‘daling’ → 1p
3	Let op doorwerkfouten
	Zonder afronden is het antwoord 675.422
	Verkeerde jaar gebruikt 2012 = -1p
	Berekening niet a.d.h.v. E_p , maar via berekening van richtingscoëfficiënt: 674.050 → 0p
	Via kruistabel = 715.853 abonnementen in 2014 → 0p
4	Is bijzijn (vanaf “, die eerder..”) nodig? – Nee
	Immers: er wordt alleen een oorzaak gevraagd, niet dat die moet worden toegelicht.
	Andere voorbeelden van goede antwoorden kunnen zijn:
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voorkeuren en behoeften nemen toe (om digitaal te lezen) ▪ Inkomen is gestegen (meer mensen hebben geld over om de krant te lezen) ▪ Inkomen is gedaald (digitale krant is goedkoper dan de papieren krant, dus men gaat digitaal lezen) ▪ Aantal consumenten/vragers is gestegen (= nieuwe abonnees) ▪ Opkomst milieuvriendelijkheid (geen bomen kappen voor papier en overstappen naar digitaal) ▪ Prijzen van concurrerende kranten zijn gestegen ▪ Prijs van internet is gedaald
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Betalingsbereidheid is gestegen → 0p (het is geen oorzaak; vraagcurve geeft immers de betalingsbereidheid weer)

5	<p>CV: uitsluitend 0p of 2p. In principe alleen goed het antwoord van het CV, dus het aangeven van de veelhoek (trapezium) IJLM.</p> <p>Antwoorden waarin een <i>toename wordt verwoord</i> van de oude driehoek naar de nieuwe driehoek, kunnen, <i>onder vermelding van de juiste letters</i>, goed zijn (voor 2p). Alle overige antwoorden dan 0p. De volgende 2 voorbeelden kunnen goed worden gerekend:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ het oude surplus was de driehoek KLJ en is toegenomen naar driehoek KMI (→ 2p) ▪ toename is $((I-K) \times KM \times 1/2) - ((J-K) \times KL \times 1/2) =$ (→ 2p) <p>Maar het volgende voorbeeld is fout:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ toename is $((I-K) \times M \times 1/2) - ((J-K) \times L \times 1/2) =$ (→ 0p)
---	--

Opgave 2	
	Opmerking bij opgave: Tijdsaanduiding 'kredietcrisis': startmoment, en (wat gebeurt er in) periode vanaf (start) kredietcrisis. Mogelijke onduidelijkheid hierbij heeft geleid tot aanpassing CV voor vraag 8 (zie hieronder)
6	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Laatste zin: Gemiddeld gingen zij er door de kredietcrisis nauwelijks op achteruit, tenzij ze bijvoorbeeld hun baan kwijtraakten. → 0p
7	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een uitkering zorgt ervoor dat werklozen toch een inkomen hebben en kunnen blijven besteden waardoor de neergaande conjunctuur wordt gedempt → 2p
8	<p>zie Aanvulling CV. De aanvulling op het correctievoorschrift van het CvTE dient als volgt te worden geïnterpreteerd: Als kandidaten zich hebben beperkt tot de periode 2009-2012, dan moet op de juiste wijze één jaar met één ander jaar worden vergeleken. Naast het gegeven antwoord 'genivelleerd' met het genoemde voorbeeldantwoord kan ook goed worden gerekend een gegeven antwoord 'gedenivelleerd'. Een voorbeeld van een juiste toelichting is dan: In 2011 verdienden de 20% huishoudens met het hoogste inkomen ongeveer 2,6 keer meer dan de 20% huishoudens met het laagste inkomen. In 2010 waren de inkomens van de meestverdienende huishoudens 2,5 keer zo groot.</p> <p>Expliciet noemen van de getallen nodig voor 2 punten</p> <p>Alleen 2,8 en 2,6 noemen zonder verhouding erbij te vermelden → max 1p (bv. nivellering want 2,8 wordt 2,6)</p> <p>Juist antwoord met benoemen van de verandering in de verhoudingen maar zonder expliciet benoemen van de getallen, maximaal 1p (bv. na kredietcrisis verhouding kleiner dan ervoor)</p> <p>Keuze goed gemaakt (genivelleerd (of gedenivelleerd)), maar geen of foute uitleg → 0p</p> <p>Nivellering (/denivellering) want inkomensverschillen kleiner (/groter) → 0p (alleen definitie en niet aantoonbaar gebruik gemaakt van de verhoudingsgetallen in de bron; bovendien geeft de leerling niet aan of een relatieve of absolute verkleining van het inkomensverschil wordt bedoeld).</p>
9	<p>CV-antwoord: 1e deelscore: (progressieve) belastingstelsel of werkloosheidsuitkeringen (één van beide is goed)</p> <p>Toeslagen i.p.v. werkloosheidsuitkeringen → kan goed zijn</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Indien de donkergekleurde staven het primair inkomen weergeven (= fout bij 1e deelscore), gevolgd door correcte redenering van de verhoudingen ($62,5 / 25 = 2,5 =$ primair inkomen) → doorwerkfout = 1p (voor 2^e deelscore) ▪ 2e bolletje: secundair inkomen, want daar zit minder groot verschil dan tussen primair. → Getallen vergeten → 0p
10	<p>1^e bolletje: Antwoorden via een stijging van het consumentenvertrouwen zijn fout (in het licht van de context, dat van bovenstaand gesprek gebruik wordt gemaakt)</p> <p>2^e bolletje: punt kan behaald worden als deel(score) 1 fout is.</p>

Opgave 3	
11	<ul style="list-style-type: none"> ▪ $\text{€ } 30,66 / 25 \times 100 = \text{€ } 122,64 = 2\text{p}$ ▪ $\text{€ } 30,66 / 35 \times 100 = \text{€ } 87,60 = 1\text{p} \rightarrow$ alleen 10% vergeten (goede risicogroep) ▪ $\text{€ } 30,66 / 10 \times 100 = \text{€ } 306,60 = 0\text{p} \rightarrow$ verkeerde maand en geen verschil tussen % ▪ $\text{€ } 30,66 / 65 \times 100 = \text{€ } 47,17 = 0\text{p}$
12	
13	<p>1^e bolletje: Achter woord gedrag moet een grote "/" staan Oftewel: De verzekering geeft kortingen op de verzekeringspremies bij goed gedrag Of De verzekering pas premiedifferentiatie toe tussen lage / goede en hoge / slechte risico's</p>
	<p>2^e bolletje: Achter woord aantrekt moet een grote "/" staan Oftewel: Waardoor de verzekering lage / goede risico's aantrekt (en dus averechtse selectie wordt tegengegaan) Of Waardoor de verzekering lage / goede risico's bereid zijn te blijven (en dus averechtse selectie wordt tegengegaan)</p>
14	<p>1e bolletje: Relatie met PHYD verzekering hoeft niet gelegd te worden: ▪ "Doordat de mensen voorzichtiger rijden / minder snel optrekken en afremmen.." (ze leggen dus niet (meer) de relatie met de PHYD verzekering) \rightarrow goed \rightarrow 1p</p>
	<p>2^e bolletje: een (passend) voorbeeld binnen de context geven van negatieve externe effecten is essentieel voor het 2^e punt; het noemen van de term negatieve externe effecten is niet nodig voor het 2^e punt.</p>
	<p>2^e bolletje: het noemen van afname van maatschappelijke kosten is niet noodzakelijk (staat al in de vraag) ▪ Minder ongelukken \rightarrow maatschappelijke kosten dalen \rightarrow goed \rightarrow 1p</p>

Opgave 4	
15	
16	<p>Zie aanvulling correctievoorschrift CvTE: Op pagina 8 van het correctievoorschrift, bij vraag 16 moeten altijd 2 scorepunten worden toegekend, ongeacht of er wel of geen antwoord gegeven is, en ongeacht het gegeven antwoord.</p>
17	<p>Reden van de wisselkoersverandering is nodig voor 2 punten; dus vraag/aanbod valutamarkt (meer aanbod dan vraag) moet genoemd worden voor 2p.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Door de vaste wisselkoersen zal de import even duur blijven en blijven de prijzen gelijk. \rightarrow 1p ▪ Wisselkoersen zouden dalen bij een variabele wisselkoers, dus zou het buitenland hier meer gaan kopen, dus nu niet (veel) meer bestedingen (en vraag naar Florin), dus geen inflatie (bestedingsinflatie) \rightarrow 1p ▪ Door de vaste wisselkoers is er geen inflatie \rightarrow geen uitleg \rightarrow 0p
18	<p>Het gehele redeneringsgedeelte bij 1e deelscore moet ofwel worden herhaald (zoals in CV) ofwel er moet naar vraag 17 worden <i>verwezen</i> voor 2 punten.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Amerikaanse toeristen kunnen hier niet van profiteren, omdat de dollar ten opzichte van de Florin niet verandert. \rightarrow 1p
19	<p>Koersomrekening op ander moment (vanzelfsprekend) ook goed (1):</p> <ul style="list-style-type: none"> - $\text{Bbp} = \\$ 24.430 \times 111.000 = \\$ 2.711.730.000 \rightarrow 1\text{p}$ - $\text{Overheidsschuld} = 0,67 \times \\$ 2.711.730.000 = \\$ 1.816.859.100 \rightarrow 1\text{p}$ - $\\$ 1.816.859.100 \times 1,79 = 3.252.177.789 \text{ AWG} \rightarrow 1\text{p}$ <p>Koersomrekening op ander moment (vanzelfsprekend) ook goed (2):</p> <ul style="list-style-type: none"> - $\text{Bbp per hoofd} = \\$ 24.430 \times 1,79 = 43.729,70 \text{ AWG} \rightarrow 1\text{p}$ - $\text{Overheidsschuld per hoofd} = 43.729,70 \times 0,67 = 29.298,90 \text{ AWG} \rightarrow 1\text{p}$ - $29.298,90 \text{ AWG} \times 111.000 = 3.252.177.789 \text{ AWG} \rightarrow 1\text{p}$

Opgave 5	
20	Let op “/” in CV. Er had op de plaats van de slash had eigenlijk een komma moeten staan (want eigenlijk is verschuiving van consumptie naar voren nodig voor 2p). Nu is ‘er is sprake van een lening’ ook goed → kan dus 2p opleveren
21	Voorbeelden van een gedeeltelijk goed antwoord: <ul style="list-style-type: none"> ▪ $(€ 15,50 \times 36 \text{ maanden}) - € 550 = € 8 \text{ rente} \rightarrow \text{Vergeten } \times 2 \ \& \ - € 8,50 \rightarrow 1\text{p}$ ▪ $€ 15,50 \times 2 \times 36 \text{ maanden} - € 550 = € 556 \text{ rente} \rightarrow \text{Vergeten} - € 8,50 \rightarrow 2\text{p}$ ▪ $((€ 15,50 - € 7,00) \times 36 \text{ maanden}) - € 550 = - € 244 \text{ rente} \rightarrow \text{eindantwoord is negatief} \rightarrow 0\text{p}$ ▪ $(€ 15,50 \times 2 \times 36) - (€ 7 \times 2 \times 36) = € 612 \rightarrow 2\text{p}$
22	Verwoorden van anticiperen is nodig voor 2 punten
23	Homogeen is – uiteraard - niet essentieel voor 2 punten.
24	1 ^e bolletje: Als er maar 1 bedrijf wordt genoemd én correct wordt uitgelegd → maximaal 1p 1 ^e bolletje: Best response methode kan goed zijn (onderstrepen in matrix) → 2p <ul style="list-style-type: none"> ▪ 1e bolletje: De dominante strategie van Energas en Green energy is ‘wel inhuren’, omdat dit zorgt voor een betere uitkomst dan niet inhuren. → 0p ▪ 2e bolletje: er is sprake van een gevangenendilemma, want de uitkomst (-2,-2) is niet de beste uitkomst (zonder vergelijking met (0;0)) → 0p (er staat <i>beredeneer</i> in de vraag)

Opgave 6	
25	Elke eventuele toelichting niet beoordelen, ook niet als deze fout is.
26	Voorbeelden van een ander goed antwoord zijn; <ul style="list-style-type: none"> ▪ Geen rekening gehouden met externe effecten ▪ BBP zeg niets over het besteedbaar inkomen (netto-inkomen, na aftrek van belastingen, e.d.) ▪ BNP meet ook inkomensstromen met (/uit) het buitenland (en geeft beter aan waar welvaart terecht komt) <p>Niet goed:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Reëel inkomen / koopkracht → 0p (is het 1^e al gegeven argument)
27	Zonder tussendoor afronden → = 100,22 → 0,22% reële groei 1 ^e bolletje: $\text{Pic} = 107,6 - 104,9 = 2,7 = 0\text{p}$ 2 ^e bolletje: $2,8\% - 2,6\% = 0,2\%$ mag ook goed gerekend worden (in lijn met 1 ^e opmerking van het CV-antwoord). Opmerking: door de voorzitters van de examenbesprekingen is uitgesproken dat deze methode op havoniveau geen usance mag worden.
28	